

Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin İncelenmesi: Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin İlk Bulgular*

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Altan Tülü¹
Düzce Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Gülsen Erden²
Beykoz Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi

Özet

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, çocukluk dönemi travmatik yaşantılarının değerlendirilmesinde tüm dünyada çok yaygın olarak kullanılmaktadır, fakat ölçeğin psikometrik özellikleriyle ilgili olarak alanyazında az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu doğrultuda, bu araştırma ile Türkiye’de ilk kez, daha önce Türkçeye uyarlaması yapılmış olan ölçeğin, klinik olmayan genç-yetişkin örnekleminde doğrulayıcı faktör analiziyle yapı geçerliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, üniversitelerin farklı bölümlerinde lisans öğrenimine devam eden 18-25 yaş arası 302 kadın ve 271 erkek olmak üzere, 573 genç-yetışkinden oluşmaktadır. Araştırmada, ilk olarak, ölçeğin her bir alt boyutuna ilişkin Cronbach alfa katsayıları da hesaplanmış ve fiziksel istismar için .80, duygusal istismar için .77, cinsel istismar için .86, fiziksel ihmal için .57 ve duygusal ihmali için de .93 olarak belirlenmiştir. Daha sonra, Türkçe uyarlaması 28 maddeden oluşan ölçeğin beş boyutlu faktöriyel yapısı, klinik olmayan bir örneklem grubunda doğrulanmıştır. Elde edilmiş olan uyum iyiliği indeks değerleri, ölçeğin geçerli olduğuna işaret etmektedir. Ek olarak, fiziksel ihmal alt ölçeğinin genel olarak, çok düşük faktör yüklerine sahip olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin yorumlarda dikkatli olunmasının önemli olduğu değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, klinik örneklem grupları üzerinde ve farklı yaş gruplarını kapsayan ileri çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, çocuk ihmali, çocuk istismarı, doğrulayıcı faktör analizi, geçerlik

Abstract

The Childhood Trauma Questionnaire is widely used in the assessment of childhood traumatic experiences, but there are few studies in the literature regarding the psychometric properties of the questionnaire. The present study examines the construct validity of the Childhood Trauma Questionnaire with confirmatory factor analysis in a non-clinical young-adult sample in Türkiye. The sample of the research consists of 573 young adults, 302 women and 271 men, aged 18-25, who continue their undergraduate education in different departments of universities. In the study, firstly, Cronbach’s alpha coefficients were found to be .80 for physical abuse, .77 for emotional abuse, .86 for sexual abuse, .93 for emotional neglect and .57 physical neglect. Secondly, the five-dimensional factorial structure of the Turkish version of the questionnaire, consisting of 28 items, was confirmed in a non-clinical sample group. The goodness of fit index values obtained indicates that the questionnaire is valid. In addition, it was determined that the physical neglect subscale had very low factor loads in general. As a result, it was evaluated that it is important to be careful in comments regarding the physical neglect subscale. In this context, it is recommended to conduct further studies on clinical sample groups and covering different age groups.

Keywords: The Childhood Trauma Questionnaire, child abuse, child neglect, confirmatory factor analysis, validity

Yazışma Adresi: ¹Dr. Öğr. Üyesi İsmail Altan Tülü, Düzce Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü Düzce-Türkiye, e-posta: ismailaltantulu@duzce.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8098-1501

²Prof. Dr. Gülsen Erden, Beykoz Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü İstanbul-Türkiye e-posta: haticegulsenerden@beykoz.edu.tr; drgulserden@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7596-9479

*Dip Not: Bu araştırma, ilk yazarın Adli Psikoloji Doktora Tezinin bir kısmına dayanmaktadır.

Genç Yetişkinlerde Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin İncelenmesi: Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin İlk Bulgular

Dünya genelinde 2-4 yaş arası yaklaşık 300 milyon çocuk, düzenli olarak ebeveynleri veya bakım verenleri tarafından fiziksel bir cezaya ya da psikolojik bir şiddete maruz bırakılmaktadır (World Health Organization [WHO], 2022). Çocuğa yönelik kötü muamele, 18 yaşından küçük kişilere karşı gerçekleştirilen her türlü istismar ve ihmal olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımda, güç veya güven ve sorumluluk ilişkisi içerisinde, çocuğun gelişimine, sağlığına veya hayatta kalmasına, doğrudan ya da dolaylı olarak zarar veren, fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile fiziksel ve duygusal ihmale ek olarak, ticari veya diğer sömürü biçimleri de yer almaktadır (WHO, 2021). Alanyazında çocuğun bakımını üstlenen kişiler tarafından, çocuk üzerinde fiziksel, duygusal ve cinsel yönden gerçekleştirilen kötü muamele, çocuk istismarı ve ihmali olarak, çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığını her şekilde etkileyen ve zarar veren davranışlar olarak ifade edilmektedir (Oral ve ark., 2001).

Yukarıda yer alan tanımlarda çocuğa karşı sergilenen her türlü kötü muamele, çocukluk çağı travmatik yaşantıları olarak, çocuk istismarı ve ihmali başlığıyla, sadece çocuğa bakım veren kişi ya da kişiler tarafından değil, bir yabancı tarafından da gerçekleştirilebilmektedir. İhmal, tanımı gereği çoğu kez "bakım veren" kişi tarafından, fakat istismar, özellikle de cinsel istismar, çocuğun tanımadığı kişi ya da kişiler tarafından da sergilenebilmektedir. Tartışmasız olarak, bir çocuğa kötü muamelede bulunan herkes, yasa önünde suçludur.

Çocuğun fiziksel ve psikolojik sağlığı ile güvenliği için tehlikeli olan istismar, genel olarak, fiziksel, duygusal ve cinsel istismar şeklinde; ihmal ise, fiziksel ve duygusal ihmal şeklinde sınıflandırılmaktadır (Oral ve ark., 2001; Taner ve Gökler, 2004).

Fiziksel İstismar ve İhmal. Bakım veren kişi ya da kişiler tarafından, yasa önünde reşit olmayan bir kişiye yönelik, fiziksel sağlığa zarar verecek bir şekilde gerçekleştirilen ve genel olarak, itekleme, vurma, yumruklama, ısırma, sarsma, fırlatma ve yakma şeklinde görülen her türlü davranış, fiziksel istismar olarak kabul edilmektedir. Fiziksel ihmal ise, çocuğun bakımını üstlenen kişiler tarafından, yasa önünde reşit sayılmayan bir kişiye yönelik olarak, kişinin bakım konusunda zarara uğraması şeklinde tanımlanmaktadır ve en genel anlamda, yetersiz beslenme, giyim ve temizlik bakımı konusunda ihmal edilmiş olma şeklinde görülmektedir (Kaplan, Pelcovitz ve Labruna, 1999).

Duygusal İstismar ve İhmal. Çocuğun ailesinde ve sosyal çevresinde bulunan yetişkin kişiler tarafından gerçekleştirilen duygusal istismar ve ihmal, çocukta duygusal, davranışsal, bilişsel ve ruhsal problemlere

neden olan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Sattler, 1998). Duygusal istismar, tehdit, ceza, aşağılayıcı ya da küçük düşürücü her türlü ifade biçimini; duygusal ihmal ise, ilgi, şefkat ve sevgi göstermemeyi içermektedir (Glaser, 2002).

Cinsel İstismar. Bir çocuk ile bir yetişkin arasında yaşanan mastürbasyon; parmakla, cinsel organla ya da bir nesneyle oral, anal ya da vajinal cinsel ilişkiye girme; cinsel organı gösterme, elleme, okşama veya sürme; pornografik materyalleri gösterme veya izletme gibi davranışları içeren cinsel istismar (Sattler, 1998), genel olarak, bir yetişkinin cinselliğini gidermesi için çocukları araç olarak kullanması şeklinde ifade edilmektedir (Green, 1996).

Çocuklara yönelik olarak, yetişkinler tarafından gerçekleştirilen her türlü kötü muamele, sonuçları açısından yaşam boyu devam edebilmekte, kişinin fiziksel sağlığı ile psikolojik sağlığını bozabilmekte, sosyal ve mesleki yaşantısını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve sonuçta da bir ülkenin ekonomik ve sosyal gelişimini yavaşlatabilmektedir (WHO, 2021).

Çocuk istismarı ve ihmali hem kısa dönemde hem de uzun dönemde çocuğun fiziksel, psikolojik, cinsel ve sosyal açıdan zarar görmesine neden olabilmektedir (Taner ve Gökler, 2004). Gelişimin en hassas dönemindeki çocuğa yönelik gerçekleştirilen travmatik saldırılar nedeniyle, genetik, epigenetik, nöroanatomik, nöroendokrin, immünolojik ve inflamatuvar sistemlerde kalıcı değişiklikleri belgeleyen çok sayıda araştırma vardır. Bu fizyolojik değişiklikler, sigara içmek ve madde kullanmak gibi çocuk istismarı ve ihmalinin ortaya çıkardığı travmayla ilişkili, işlevsiz davranışların etkilerinin ötesinde, yetişkin hastalıklarının gelişmesine de katkıda bulunabilmektedir (Gordon, 2021). Genel olarak, duygudurum bozuklukları, madde kullanımı, anksiyete, intihar eğilimi, duygu düzenlemede problemler, sınır kişilik bozukluğu, bipolar bozukluk, şizofreni, saldırganlık, dürtüsellik, astım, koah, akciğer kanseri, hipertansiyon, inme, böbrek hastalığı, hepatit, obezite, diyabet, koroner arter hastalığı, pelvik ağrı, endometriozis, kronik yorgunluk sendromu, huzursuz bağırsak sendromu, fibromiyalji ve otoimmün hastalıklar gibi yaygın tıbbi komorbiditeler dahil olmak üzere, çeşitli psikiyatrik ve tıbbi bozuklukların riskine de büyük bir oranda katkıda bulunmaktadır (Aas ve ark., 2023; Almuneef, 2021; Baldini ve ark., 2023; Gordon, 2021; Ion ve ark., 2023; Narayan ve ark., 2023; Parker ve Nemeroff, 2021; Schulze ve ark., 2022). Bazı araştırmalarda, özellikle kadınlar için çocukluk döneminde yaşanmış orta ve yüksek derecede fiziksel istismar ile orta derecede duygusal istismarın, ölüm ris-

kinde artışın yordayıcıları olduğu belirtilmektedir (D'arcy-Bewick ve ark., 2022; Lee ve Ryff, 2019).

Çocukluk döneminde uzun süre şiddete maruz kalma ile saldırganlık arasında bir ilişki de bulunmaktadır. 15 yaşından önce yüksek derecede fiziksel şiddete maruz kalmış bireylerin, ergenlik dönemi içerisinde bir şiddet suçu işleme riski daha fazladır (Lansford ve ark., 2007; Webb ve ark., 2017).

Çocuklara yönelik sergilenen kötü muamelelerin önemli bir halk sağlığı problemi olmasının yanı sıra, ortaya çıkardığı sonuçlar, ülke ekonomisine orta ve uzun vadede büyük bir oranda yük getirmektedir (Conti ve ark., 2021). İstismara maruz kalan çocukların sağlık, sosyal yardım ve adalet sistemleri üzerinde olumsuz ekonomik etkileriyle beraber, ileride işgücüne katılım oranlarının düşmesi nedeniyle verimlilik kayıpları da yaşanabilmektedir (Gilbert ve ark., 2009).

Klinik önemi çok büyük olmasına rağmen, çocukluk döneminde yaşanan istismar ve ihmalin farklı türlerini, zamanlamasını ve süresini ölçen ölçme araçları halen eksiktir (Seitz ve ark., 2022), fakat bu tür yaşantıların, uzun dönemde kişinin psikolojik sağlığını etkilemesi açısından, geriye dönük bir biçimde niceliksel olarak değerlendirilmesinin önemi, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği ile çok sayıda araştırma ile gösterilmiştir (Arslan, 2015; Balcı, 2018; Bindal, 2018; Carli ve ark., 2014; Karaoğlu ve Erzi, 2019; Sexton ve ark., 2015; Vieira ve ark., 2020; Yiğit ve Erden, 2015). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, çocukluk dönemi travmatik yaşantıların değerlendirilmesinde alanyazında çok yaygın olarak kullanılmaktadır (Aydın, 2018; Deniz, 2017; Yiğit ve Erden, 2015; Yöyen, 2017). Aynı zamanda ölçek, adli popülasyon içerisinde ceza sorumluluğunu ve tekrar suç işleme ihtimalini değerlendirmede de kullanılmaktadır. Ölçeğin hem yetişkin suçlularda hem de suça sürüklenmiş çocuklarda, çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarını belirlemede oldukça güvenilir ve geçerli geriye dönük bir değerlendirme aracı olduğu bildirilmektedir (Cuadra ve ark., 2014; Kingree ve ark., 2003; Wentz ve ark., 2023).

Çocukluk döneminde yaşanan kötü muameleyi geriye dönük olarak değerlendiren ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği kadar yaygın olarak kullanılan bir diğer ölçek ise, Felitti ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilmiş olan Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğidir. Öz bildirim dayalı olan ölçek, 18 yaşından önce yaşanmış kötü muameleyi belirleyen beş madde (duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal), aile bütünlüğünü belirleyen bir madde (ebeveynlerin ayrılığı ya da boşanması), aile içi şiddeti belirleyen bir madde (kadına yönelik şiddet), ailede alkol ya da madde bağımlısı birinin varlığını belirleyen bir madde, ailede psikiyatrik bir rahatsızlığı

(depresyon ya da zihinsel hastalık) ya da intihar girişimi olan birinin varlığını belirleyen bir madde ve ailede hapis cezası alan birinin varlığını belirleyen bir madde olmak üzere, toplam 10 maddeden oluşmaktadır (Akalin, 2023). Açıklamadan da anlaşılacağı üzere, kötü muamele olarak ifade edilen çocuk istismarı ve ihmali, ölçeğin beş maddesini oluşturmaktadır. İkili bir değerlendirmeye (1 = Evet, 0 = Hayır) sahip olan ölçeğin orijinalinde, Cronbach alfa katsayısı bildirilmemiştir. Türkçe uyarlaması klinik bir örneklem (n = 50) grubunda, Gündüz ve arkadaşları (2018) tarafından yapılmış ve Cronbach alfa katsayısı .74 olarak belirtilmiştir. Türkçe formunda sadece "evet" seçeneği bulunmakta, "hayır" seçeneği yerine sorular boş bırakılmaktadır. Tek boyuttan oluşan ve herhangi bir kesme puanı olmayan ölçeğin toplam puanı 0-10 arasında değişmektedir.

Alanyazında, çocukluk dönemi kötü muameleyi belirlemeye yönelik yaygın olarak kullanıldığı belirtilen bu iki ölçeğin, zayıf ve güçlü yönlerini belirlemek için düşük SED'e sahip ve gebeliğin son döneminde olan katılımcıların (n = 77) karşılaştırıldığı çalışmada (Schmidt ve ark., 2020), her iki ölçeğin kötü muamele toplam puanları arasında yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r = .73, p < .01$). Araştırmada, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğindeki beş kötü muamele alt tiplerinin tümü, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğine kıyasla daha yüksek oranlarda onaylanmıştır. Schmidt ve arkadaşlarına göre, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinde kötü muamele geçmişlerini eksik bildirme eğiliminde olabilecek katılımcılara, kötü muameleyi onaylamak için Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğinde tek fırsata (alt tip başına bir soru) karşılık, daha fazla fırsat sunulmaktadır. İlgili araştırma, duyarlılık açısından değerlendirildiğinde, duygusal istismarın ve cinsel istismarın en yüksek duyarlılığa, fiziksel ihmalin de en düşük duyarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Schmidt ve arkadaşlarına göre, fiziksel ihmal gerçekte olsa bile, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğinin bu durumu gözden kaçırma olasılığı çok yüksektir. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinde onaylanan fiziksel ihmal oranlarının, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğine nazaran çok daha yüksek olması da bunu göstermektedir. Özgüllük açısından ele alındığında da duygusal istismar ve cinsel istismarın en yüksek, fiziksel istismar ve duygusal ihmalin de biraz daha düşük özgüllüğe sahip olduğu ifade edilmiştir. Schmidt ve arkadaşlarına göre, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinde kötü muamele gerçekten "yok" olarak bildirildiğinde, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğinin bu alt tipleri, kötü muameleyi doğru bir şekilde ekarte etme konusunda oldukça başarılıdır. Fiziksel ihmalin özgüllüğünün ise, duyarlılığından daha yeterli olduğu gösterilmiştir. Schmidt ve arkadaşlarına göre, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar

Ölçeği, fiziksel ihmal gerçekte olmadığına, onu doğru bir şekilde dışlama konusunda daha iyi bir iş çıkarmaktadır. Benzer şekilde, en yüksek duyarlılık ve özgüllüğe sahip olan cinsel istismarda, gerçekte “var” olduğunda, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, onu tespit etme konusunda daha iyi bir iş çıkarmaktadır. Araştırmaya kötü muameleyi minimize ve inkâr etme açısından bakıldığında ise, Schmidt ve arkadaşlarına göre, katılımcıların çocukluklarında kötü muameleye maruz kalmamış olmaları iki nedenden ötürü olası değildir. İlk olarak, kadınların minimize ve inkâr etme puanları ile her iki ölçeğe ait kötü muamele toplam puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki mevcuttur (Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği için $r = -.25$, $p < .05$ ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği için $r = -.33$, $p < .01$). Schmidt ve arkadaşlarına göre, ilk olarak, daha yüksek minimizasyon ve inkâr, her iki ölçekte de daha düşük kötü muamele bildirmeye güçlü bir şekilde ilişkili değildir. İkinci ve ilişkili olarak, birkaç kadın her iki ölçekte de düşük düzeyde kötü muamele bildirmiş, ancak, aynı zamanda düşük minimizasyon ve inkâr puanlarına sahip olmuştur.

Schmidt ve arkadaşlarına göre, çalışmanın güçlü yönlerinden biri, alt tip yakınsak geçerliğinin farklı oranlarını vurgulaması ve kadınların duygusal istismar ve cinsel istismar gibi belirli kötü muamele alt tiplerini her iki ölçekte de en uyumlu şekilde bildirebileceklerini vurgulamasıdır. Diğerleri ise, çalışma, aynı zamanda alt tipler arasında kötü muamele duyarlılığı ve özgüllüğünün farklı oranlarının anlaşılmasını sağlamış ve minimizasyona ve inkara sahip bireylerin, her iki ölçekte de kötü muameleyi genel olarak reddetme ve sıkıntıyı da en aza indirme eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Schmidt ve arkadaşlarına göre bulgular, araştırmacıların ve klinisyenlerin, her iki ölçek arasında, ölçeğe özgü nüanslar açısından daha güvenle seçim yapmalarını sağlayacaktır. Kısa olan Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, genellikle daha uzun olan Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği için yeterli bir travma tarayıcısıdır. Ancak, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği, bazı kötü muamele vakalarını, özellikle de fiziksel ihmalle ilgili olanları gözden kaçırabilmektedir.

Çocukluk dönemi kötü muamele yaşantıları, olumsuz sağlık sonuçlarının önemli belirleyicileri olarak daha fazla kabul edilmekte ve buna bağlı olarak da kötü muameleyi belirleyen ölçekler ya da anketler, toplum sağlığı araştırmalarında ve klinik uygulamalarda daha fazla kullanılmaktadır. Çocukluk dönemi kötü muameleyi belirlemede en sık kullanılan ölçeklerden biri, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeğidir. Ne yazık ki hem bu anketin hem de türevlerinin kullanımları konusunda dikkatli düşünmeyi gerektiren bazı dezavantajlar da söz konusudur. Bunlar arasında, sınırlı madde kapsamı,

maddelerin ve yanıt seçeneklerinin daraltılması, basit bir puanlama yaklaşımı ve psikometrik değerlendirme eksikliği yer almaktadır. Bu eksiklikler, sağlık hizmetlerinde ve araştırmalarda önlemlerin kullanımına ilişkin beklenen standartlarla tutarlı değildir. Bu eksiklikler göz önüne alındığında, Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılar Ölçeği ve benzerlerinin, klinik veya araştırma amacıyla daha fazla kullanılmasından önce, bu sınırlamaların giderilmesi önerilmektedir (McLennan ve ark., 2020).

Çocukluk dönemi kötü muamele yaşantılarını belirlemede hangi ölçeğin daha “kullanışlı” olduğunu ifade etmeyi başka tartışmalara bırakarak, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin hem çocukluk döneminde yaşanan travmatik yaşantıların beş farklı türünü değerlendirebilmesi hem de yetişkinlerde ve ergenlerde kullanılabilir olması nedenleriyle (Bernstein ve ark., 1997), çocukluk ve ergenlik dönemi travmatik yaşantıları değerlendiren diğer ölçme araçlarına (Strand ve ark., 2005) nazaran, çok sayıda araştırmada kullanıldığı alanyazın taramasıyla belirlenmiş, fakat ölçeğin psikometrik özellikleriyle ilgili olarak az sayıda çalışmaya erişilebilmiştir (Aloba ve ark., 2020; Klinitzke ve ark., 2012; Paivio ve Cramer, 2004; Petrikova ve ark., 2021; Rezan ve Eroğul, 2012).

Araştırmanın Amacı

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması Şar ve arkadaşları (2012) tarafından yapılmıştır. Söz konusu uyarlama çalışmasında, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu kanısına varıldığı, fakat ölçeğin psikometrik özelliklerinin başka örneklerle çalışılması gereğine vurgu yapıldığı görülmüştür (Şar ve ark., 2012). Bu doğrultuda, mevcut çalışmada Türkçeye uyarlaması yapılmış (Şar ve ark., 2012) olan ölçeğin psikometrik verilerine katkı sunabilmek için klinik olmayan genç-yetişkin örnekleminde Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmesi amaçlanmıştır. DFA, ölçeğin, sonraki araştırmalarda kullanılması durumunda, özgün faktör yapısına uyup uymadığının belirlenmesini sağlamaktadır. Aynı zamanda, DFA, ölçeğin, özgün faktör yapısına uyması durumunda, bu uygunluğun ne derecede olduğunu da belirlemektedir (Suh, 2006).

Yöntem

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Türkiye’de bulunan çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinin farklı bölümlerinde lisans öğrenimine devam eden 18-25 yaş arası 302 kadın ($Ort. = 20.7$, $S = 1.68$) ve 271 erkek ($Ort. = 21.4$, $S = 1.66$) olmak üzere, toplam 573 bireyden oluşmaktadır.

Örnekleme, pandemi koşulları nedeniyle yüz yüze

ve çevrim içi olmak üzere iki şekilde ulaşılmıştır. Henüz kapanmanın yaşanmadığı dönemde, yüz yüze 151 erkek ($Ort. = 21.3, S = 1.64$) ve 151 kadın ($Ort. = 21.3, S = 1.64$) toplam 302 gönüllü genç yetişkin bireyden ilk veriler toplanmıştır; kapanma ile 120 erkek ($Ort. = 21.4, S = 1.68$) ve 151 kadın ($Ort. = 21.2, S = 1.69$) toplam 271 gönüllü genç yetişkin bireye de çevrim içi olarak erişilmiştir. Araştırmaya katılım için 18-25 yaş arasında olma ve psikolojik bir sorun nedeniyle tanılanmamış olma ölçütleri aranmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Bilgi Formu. Yaş ve cinsiyet gibi katılımcı özelliklerini belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmış bir formdur.

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği. Ölçeğin özgün hali Bernstein ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilmiştir. Bu ilk sürüm çocukluk çağı cinsel, fiziksel, duygusal istismar ile duygusal ve fiziksel ihmali konu alan beş alt puan ile bunların birleşiminden oluşan toplam puan elde edilecek şekilde 53 maddeden oluşmuştur. Bir öz değerlendirme aracı olan ölçek, 20 yaşından önce gerçekleşen çocukluk ve ilk gençlik dönemi istismar ve ihmali yaşantılarını, geriye dönük bir biçimde niceliksel olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir (Bernstein ve ark., 2003). Ölçeğin kısa sürümü ise 28 madde olarak Bernstein ve arkadaşları (2003) tarafından düzenlenmiştir. Türkçe uyarlaması toplam 28 maddeden oluşan Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, 5'li Likert (1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Kimi zaman, 4=Sık olarak, 5=Çok sık) üzerinde derecelendirilmektedir. Ölçekte, fiziksel istismar 9, 11, 12, 15, 17; cinsel istismar 20, 21, 23, 24, 27 ve duygusal istismar 3, 8, 14, 18, 25 nolu maddeler toplanarak; fiziksel ihmali 1, 2, 4, 6, 26 ile duygusal ihmali de 5, 7, 13, 19, 28 nolu maddeler toplanarak elde edilmektedir. 2, 5, 7, 13, 19, 26, 28 nolu maddeler de ters bir şekilde (1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1) kodlanarak toplanmaktadır. Ölçekte 10, 16 ve 22 nolu maddeler "minimizasyon" adı altında travmanın inkârını ölçmekte ve toplam puana bir etki etmemektedir. Diğer bir deyişle, bu maddelerin her birinden alınan ve en yüksek puan olarak ifade edilen 5 puan, 1 puan şeklinde hesaplanmaktadır. Böylece, bu üç maddeden alınan toplam

puan 0-3 arasında değişmektedir. Ölçek ile çocukluk dönemi fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile fiziksel ve duygusal ihmali değerlendiren beş alt boyut puanı ve bu alt boyut puanlarının birleşiminden de toplam puan elde edilmektedir. Ölçeğin uyarlama çalışmasında, Cronbach alfa değeri .93, Guttman iki yarım güvenilirlik katsayısı ise .97 olarak belirtilmiştir. Her bir alt ölçeğe ait Cronbach alfa değerleri de tek bir madde olması nedeniyle hesaplanmadığı ifade edilen fiziksel ihmali alt ölçeği hariç, fiziksel istismar için .89, duygusal istismar için .87, cinsel istismar için .80 ve duygusal ihmali için de .88 olarak belirtilmiştir (Şar ve ark., 2012).

Bu araştırmada, ölçeğin her bir alt ölçeğine ilişkin Cronbach alfa katsayıları ayrı ayrı hesaplanmış ve fiziksel istismar için .80, duygusal istismar için .77, cinsel istismar için .86, fiziksel ihmali için .57 ve duygusal ihmali için de .93 olarak saptanmıştır.

İşlem

Araştırma, A... Üniversitesinden etik kurul onayı alındıktan sonra, üniversitelerin Öğrenci Topluluğu sosyal medya hesapları aracılığıyla örnekleme gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze uygulamalar bireysel olarak ya da gruplar halinde tek bir oturumda yapılmıştır. Aydınlatılmış Onam Formu doğrultusunda araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin doldurulması sağlanmıştır. Yüz yüze uygulamaya yönelik veriler pandemi ve kapanma öncesi, 2020 Ocak-Şubat ayları arasında; çevrim içi uygulamaya yönelik veriler ise 2020 yılı Mart-Nisan ayları arasında elde edilmiştir.

İstatistiksel Analiz

Araştırmada, ölçeğin yapı geçerliğinin doğrulanabilmesi amacıyla DFA uygulanmıştır. Uygulamada, IBM AMOS 24 istatistik paket programı (Arbuckle, 2016) kullanılmıştır.

Araştırmada uygulanan DFA analizinde, maksimum olabilirlik hesaplama yöntemi kullanılmıştır (Byrne, 2016; Gürbüz, 2019a; Kline, 2016). YEM analizleri, χ^2/df , CFI, SRMR ve RMSEA uyum iyiliği indeks değerleri tercih edilerek raporlanmıştır (Gürbüz, 2019a; Kline, 2016). Söz konusu indekslerin alanyazında kabul edilebilir (Gürbüz, 2019b; Kline, 2016) eşik değerleri, Tablo 1'de gösterilmiştir.

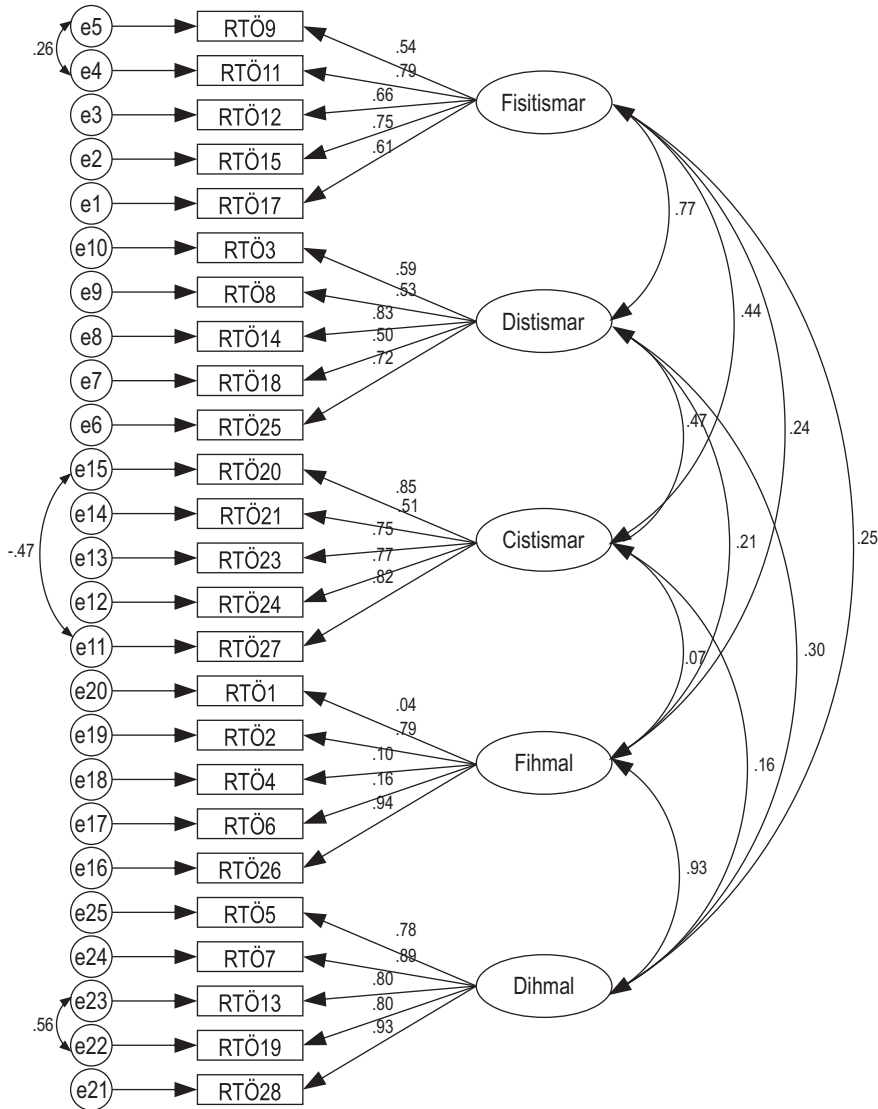
Tablo 1. Uyum iyiliği indeks değerlerine yönelik eşik değerleri

Uyum iyiliği indeksleri	Kabul edilebilir	İyi uyum
χ^2/df	≤ 5	≤ 3
CFI	$\geq .90$	$\geq .97$
SRMR	$\leq .08$	$\leq .05$
RMSEA	$\leq .08$	$\leq .05$
p	$< .05$	$< .05$

Bulgular

Fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal istismar ile fiziksel ihmal ve duygusal ihmal şeklinde isimlendirilen beş boyutlu faktöriyel yapı ve toplam 28 maddeden oluşan Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin yapısal geçerliğini sınavabilmek amacıyla birinci düzey çok faktörlü DFA uygulanmıştır. Yapılan DFA sonucunda, Türkçe uyarlaması 28 maddeden ve fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal istismar ile fiziksel ihmal

ve duygusal ihmal şeklinde adlandırılmış olan beş boyutlu faktöriyel yapının doğrulandığı görülmüştür. DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeks değerlerinin, alanyazında genel kabul gören (Gürbüz, 2019a) sınırlar dâhilinde olması, bu ölçeğin toplanan veri ile uyumlu ve geçerli olduğunu göstermektedir ($\chi^2 [262, N = 573] = 947.47, p < .01, \chi^2/sd = 3.61, CFI = .91, SRMR = .05, RMSEA = .06$). Yapılan analiz sonucuna göre, ölçeğe ait DFA bulguları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğine ait DFA

Fisitismar: Fiziksel İstismar; Distismar: Duygusal İstismar; Cistismar: Cinsel İstismar; Fihmal: Fiziksel İhmal; Dihmal: Duygusal İhmal

Yapılan DFA uygulamasında, ölçeğin, belirlenmiş 28 maddeden oluşan beş faktörlü yapı tarafından temsil edileceği denencesi sınanmıştır. Model tanımlamasında da ölçekte yer alan 9, 11, 12, 15 ve 17 nolu maddelerin fiziksel istismar; 3, 8, 14, 18 ve 25 nolu maddelerin duygusal istismar; 20, 21, 23, 24 ve 27 nolu maddelerin cinsel istismar; 1, 2, 4, 6 ve 26 nolu maddelerin fiziksel ihmal ve 5, 7, 13, 19 ve 28 nolu maddelerin de duygusal ihmal boyutu altında yer alacağı denencesi sınanmıştır. Beş gizil değişkenli bu modelin sınanmasında, ilk aşamada, hiçbir sınırlama ya da yeni bir bağlantı eklemeye yoluna gidilmeden, verilere birinci düzey çok faktörlü DFA (Gürbüz ve Şahin, 2018) uygulanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen DFA incelendiğinde, fiziksel istismar boyutu altında bulunan 9. madde (*ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti*) ile 11. madde (*ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu*) arasında düşük düzeyde (.26); cinsel istismar boyutu altında yer alan 20. madde (*birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi*) ile 27. madde (*cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum*) arasında olumsuz yönde orta düzeyde (-.47) ve duygusal ihmal boyutu altında yer alan 13. madde (*ailedekiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi*) ile 19. madde (*ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi*) arasında da orta düzeyde (.56) korelasyon olduğu, diğer bir deyişle, bu maddelerin hatalarının da düşük ve orta düzeyde birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir (bkz. Şekil 1). Bu bulgular, bu maddelerin aynı şeyi ölçtüğünü ve bunlardan birinin gerçekte gereksiz olduğunu göstermektedir, fakat uyum iyiliği indeks değerlerinin oldukça iyi olduğu belirlendiği için modelde önerilen modifikasyon indeksleri kapsamında herhangi bir düzeltme yapılmamış, bu nedenle de ölçekte model karşılaştırmaları için alternatif modeller oluşturulmamıştır.

Tartışma

Mevcut çalışmada Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin normal örnekleme yapı geçerliliğinin değerlendirilmesi için DFA yöntemi ile faktör yapısı incelenmiştir. Güvenirliğine ilişkin değerlendirmede Cronbach Alfa katsayıları hesaplanmıştır. Çalışmada, alt ölçeklere ilişkin saptanan Cronbach alfa katsayılarına dair bulgular, fiziksel ihmal alt ölçeği dışında diğer ölçeklerde yer alan maddeler arasındaki iç tutarlılık değerlerinin, alanyazında (Nunnally, 1978) kabul edilebilir bir değer olarak belirtilen .70'ten yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle, fiziksel ihmal alt ölçeği dışında diğer tüm alt ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilir. Öte yandan bu bulgu alanyazındaki bulgularla uyumlu

olarak fiziksel ihmal dışındaki tüm faktörlerin, iyi bir iç tutarlılık gösterdiğine işaret etmektedir (Paivio ve ark., 2004; Wang ve ark., 2022). Örneğin, Wang ve arkadaşlarının (2022) Çinli ergenlerle yürüttükleri çalışmada, iç tutarlılık katsayılarının klinik örnekleme ait alt ölçeklerde .54 ile .89 ve klinik olmayan örnekleme ait alt ölçeklerde de .48 ile .85 arasında değiştiği bildirilmiştir. Ayrıca, mevcut çalışmada saptanan bu faktör yapısının, Bernstein ve arkadaşları (1997) tarafından ergen klinik örnekleme için bildirilen sonuçlarla da uyumlu olduğu değerlendirilmiştir.

Ölçeğin test edilen modeli incelendiğinde, fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında, olumlu yönde ve çok yüksek düzeyde (.93) güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında da diğer bir deyişle, iki gizil değişken arasında, olumlu yönde ve yüksek düzeyde (.77) güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgular, Slovakya'da 18-85 yaşları arasında 1018 kişi üzerinde Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin yapılan çalışma (Petrikova ve ark., 2021) ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada, fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında (.89) ve fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.93) çok güçlü bir ilişkinin olduğu ifade edilmektedir. Bu bulguya ek olarak, araştırma, Nijerya'da 13-18 yaşları arasında 1337 ergen üzerinde Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin psikometrik özelliklerine ilişkin yapılan çalışma (Aloba ve ark., 2020) ile de benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada, fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında (.99) ve fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.99) çok güçlü bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Ülkemizde farklı örneklemlemlerle gerçekleştirilen çeşitli değişkenler bağlamındaki karşılaştırma çalışmalarında ölçek alt boyutlarına ilişkin erişilebilen korelasyon değerlerinin .53 ile .97 arasında değişim gösterdiği gözlenmiştir (Aydın, 2018; Aytaçalp ve Durat, 2019; Şenkal, 2013; Tunç, 2020; Yiğit, 2013). Örneğin, Tunç'un (2020) çalışmasında, fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında (.60) ve fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.60) bir ilişkinin olduğu ifade edilirken; Aydın'ın (2018), 18-57 yaş arası bireyleri kapsayan örnekleme üzerindeki araştırmasında da fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında (.65) ve fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.62), fiziksel ihmal ile duygusal istismar boyutları arasında (.57) ve duygusal ihmal ile fiziksel istismar boyutları arasında (.53) anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilmiştir. Aytaçalp ve Durat'ın (2019) üniversite öğrencilerinden oluşan bir örnekleme kapsayan çalışmasında ise fiziksel ihmal ile duygusal ihmal boyutları arasında (.96) ve fiziksel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.97), fiziksel ihmal ile duygusal

istismar boyutları arasında (.96) ve duygusal ihmal ile fiziksel istismar boyutları arasında (.96) olarak daha güçlü bir ilişkiye işaret eden değerler olduğu görülmüştür. Öte yandan, Güler ve Gümüş'ün (2018) çalışmasında ise alt boyutlar arasındaki ilişkinin yaşa göre farklılık gösterdiği belirtilmiştir. Farklı kültürlerde ve farklı yaş grupları arasında, fiziksel ihmal ile duygusal ihmal ve veya fiziksel istismar ile duygusal istismar alt ölçekleri arasında yüksek düzeyde güçlü bir ilişki gözlenmesi dikkat çekici bulunmuştur. Özellikle fiziksel ve duygusal ihmal bağlamında ölçekte birbirine benzeyen maddelerin olması, alt ölçeklere özgü maddeleri birbirinden homojen olarak ayırmanın da çok zor olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Bu alt ölçeklere ait maddeler incelendiğinde, fiziksel ihmal alt ölçeğinde yer alan 2. madde (*benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum*) ve 26. madde (*ihtiyacım olduğunda beni doktora götüreceğim birisi vardı*) ile duygusal ihmal alt ölçeğinde yer alan 5. madde (*ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı*) ve 7. maddenin (*sevdiğimi hissediyorum*) anlam bakımından birbirine çok yakın olduğu düşünülmektedir. Bu durum, çocukluk döneminde kişinin, fiziksel olarak ihtiyaçları karşılanabileceği, ihmalin de duygusal olarak ortaya çıkma ihtimalinin olabileceğini göstermektedir (Grassi-Oliveira ve ark., 2014).

Bu bulguların aksine, mevcut çalışmada, cinsel istismar boyutu ile fiziksel ihmal boyutu arasında, çok düşük düzeyde (.07) bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ek olarak, duygusal istismar ile cinsel istismar arasında (.47) ve fiziksel istismar ile cinsel istismar arasında (.44) orta düzeyde bir ilişki söz konusudur. Aloba ve arkadaşlarına (2020) göre, cinsel istismar boyutu ile fiziksel ihmal boyutu arasında düşük düzeyde (.38); duygusal istismar ile cinsel istismar boyutu arasında çok düşük düzeyde (.17); fiziksel istismar ve cinsel istismar boyutu arasında da (.74) iyi düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Petrikova ve arkadaşlarına (2021) göre ise, cinsel istismar boyutu ile fiziksel ihmal boyutu arasında yüksek düzeyde (.86); duygusal istismar boyutu ile cinsel istismar boyutu arasında (.90) ve fiziksel istismar boyutu ile cinsel istismar boyutu arasında da (.91) çok yüksek düzeyde bir ilişki söz konusudur. Benzer bulgular Aydın'ın (2018) çalışmasında da bildirilmiştir. Söz konusu çalışmada, cinsel istismar alt ölçeğinin duygusal istismar ve ihmal alt ölçekleri (.43 ve .40), fiziksel istismar ve fiziksel ihmal ölçekleri (.23 ve .29) arasında görece düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Benzer bulgular Tunç'un (2020) ve Sarıçamlık'ın (2021) çalışmalarında da saptanmıştır. Farklı kültürleri ve çoğu yakın yaş gruplarını yansıtan bu araştırmaların sonuçları, ölçekte, cinsel istismar ile fiziksel ihmali ölçen maddelerin heterojenik olduğunu, diğer bir deyişle, birbirlerinden farklılaştıklarını

ve alt ölçeklere özgü olduklarını göstermektedir.

Mevcut çalışmada, duygusal istismar ile fiziksel ihmal (.21); cinsel istismar ile duygusal ihmal (.16); fiziksel istismar ile fiziksel ihmal (.24); duygusal istismar ile duygusal ihmal (.30) ve fiziksel istismar ile duygusal ihmal (.25) gizil değişkenleri arasında düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Aloba ve arkadaşlarının (2020) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Aloba ve arkadaşlarına (2020) göre, duygusal istismar ile fiziksel ihmal (.35); cinsel istismar ile duygusal ihmal (.17); fiziksel istismar ile fiziksel ihmal (.35); duygusal istismar ile duygusal ihmal (.09) ve fiziksel istismar ile duygusal ihmal (.11) alt ölçekleri arasında çoğunlukla düşük düzeyde bir ilişki söz konusudur. Petrikova ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında ise, duygusal istismar ile fiziksel ihmal (.86); cinsel istismar ile duygusal ihmal (.57); fiziksel istismar ile fiziksel ihmal (.90); duygusal istismar ile duygusal ihmal (.72) ve fiziksel istismar ile duygusal ihmal (.62) alt ölçekleri arasında, çoğunlukla, orta ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunduğu bildirilmiştir. Öte yandan, Aydın'ın (2018) çalışmasında ise, fiziksel ihmal ile duygusal istismar boyutları arasında (.57) ve duygusal ihmal ile fiziksel istismar boyutları arasında (.53) anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilmiştir. Buna karşın, Aytaçalp ve Durat'ın (2019) üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklemi kapsayan çalışmasında ise, fiziksel ihmal ile cinsel istismar boyutları arasında (.97) ve fiziksel istismar ile cinsel istismar boyutları arasında (.97), cinsel istismar ile duygusal istismar boyutları arasında (.97) ve duygusal ihmal ile cinsel istismar boyutları arasında (.96) çok güçlü bir ilişkiye işaret eden değerlerin bildirildiği görülmüştür.

Mevcut araştırmanın alt boyutlarına ilişkin bulgular, alanyazın ile kısmen benzer (Aloba , Opa-kunle ve Ogunrinu, 2020) ve kısmen farklı (Petrikova, Kascakova, Furstova, Hasto ve Tavel, 2021) sonuçlar göstermektedir. Bu durum, farklı sonuçlar gösteren çalışmanın, tüm alt ölçeklerin faktör yüklerinin .64 ile .98 arasında değiştiğinin ifade edilmesiyle, diğer bir deyişle, çoğunlukla, yüksek olmasıyla açıklanabilir. Araştırmada, alt ölçeklerin birbirleriyle olan ilişkilerine yönelik tüm bulgular değerlendirildiğinde ise, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin, farklı kültürlerde ve farklı yaş grupları arasında, çocukluk dönemi travmatik yaşantılar olarak ifade edilen istismar ve ihmalin tüm boyutlarını kapsadığı söylenebilir. Ayrıca, çalışmada, travmatik yaşantıların da fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile fiziksel ve duygusal ihmal olarak adlandırılan beş boyut altında, kısmen düşük düzey olmak üzere, orta ve yüksek düzeyde birbirleri ile ilişki içerisinde olduğu ifade edilebilir.

DFA sonucunda elde edilen model incelendiğinde, birinci boyut olan, fiziksel istismar alt ölçeğine ilişkin

faktör yüklerinin genel olarak .54 (madde 9) ile .79 (madde 11) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu bulgu, fiziksel istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin, ergen örnekleminde, genel olarak, .51 (madde 9) ile .64 (madde 17) arasında değiştiğini ifade eden çalışma (Aloba, Opakunle ve Ogunrinu, 2020) ile benzerlik göstermektedir. Bu durum, genel olarak, fiziksel istismar yaşantısının genç popülasyon arasında, diğer yaş gruplarına göre, daha az algılandığını düşündürmüştür. Söz konusu alt ölçeğin bulgusuyla farklılık gösteren bir çalışmada ise, Brezilya'da farklı yaş gruplarını temsil edecek şekilde, 1925 kişi üzerinde Çocukluk çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin psikometrik özellikleri incelenmiş ve fiziksel istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin, genel olarak, .70 (madde 12) ile .97 (madde 15) arasında değiştiği bildirilmiştir (Grassi-Oliveira ve ark., 2014). Bu bulgunun, günümüzde fiziksel istismarın farklı kültürlerde göreceli olarak daha az algılandığına işaret edebileceği gibi, çalışmadaki örneklemin yaşı ile de ilişkilendirilebileceği değerlendirilmiştir.

Mevcut çalışmada ikinci boyut olan, duygusal istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin .50 (madde 14) ile .83 (madde 8) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Aloba ve arkadaşları (2020), duygusal istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin, genel olarak .45 (madde 8) ile .66 (madde 25) arasında değiştiğini bildirmiştir. Grassi-Oliveira ve arkadaşları (2014) ise, duygusal istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin .65 (madde 3) ile .88 (madde 25) arasında değiştiğini ifade etmiştir. Mevcut çalışma bulguları, alanyazındaki çalışmalarla örtüşecek şekilde, duygusal istismar ölçeğinin maddelerinin bu faktörü doğru bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymaktadır.

Üçüncü boyut olan, cinsel istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin de genel olarak .51 (madde 21) ile .85 (madde 20) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Aloba ve arkadaşlarına (2020) göre, cinsel istismar alt ölçeğine ilişkin faktör yükleri, genel olarak, .64 (madde 20 ve 24) ile .73 (madde 23) arasında değişmektedir. Grassi-Oliveira ve arkadaşlarına (2014) göre ise, .88 (madde 21) ile .97 (madde 27) arasında değişmektedir. Bu bulgular, genel olarak, cinsel istismar alt faktörünün de erişilebilen alnyazınla tutarlı bir şekilde ölçekteki maddeler üzerinden tutarlı bir şekilde ölçüldüğünü ortaya koymaktadır.

Dördüncü boyut olan fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin ise genel olarak .04 (madde 1) ile .94 (madde 26) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu bulgu, erişilebilen araştırmalarda farklılaşmaktadır. Aloba ve arkadaşları (2020), fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin genel olarak .12 (madde 1) ile .66 (madde 2)

arasında değiştiğini ifade ederken; Grassi-Oliveira ve arkadaşları (2014) ise, fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin .29 (madde 1) ile .92 (madde 26) arasında değiştiğini bildirmişlerdir. Bu bulgular, fiziksel ihmal yaşantısının, tüm yaş gruplarında, diğer çocukluk dönemi travmatik yaşantılara nazaran, daha geniş bir aralıkta yaşandığını göstermektedir. Fiziksel ihmal yaşantısını değerlendiren maddelerin, çok düşük faktör yüklerine sahip olması, bu alt ölçekte yer alan maddelerin yoksulluk (madde 1 ve madde 6) ve bakım (madde 2 ve madde 6) dışında, ilgi (madde 1, 2, 6 ve 26) gibi diğer yaşantıları da yansımasıyla açıklanmaktadır (Petrikova ve ark., 2021). Ayrıca, bu alt ölçekte, farklı kültürlere özgü değişik durumları da yansıtan yaşantılar (madde 4) bulunmaktadır. Tüm bu bulgular, bu alt ölçeğin, farklı kültürlerde, sadece, fiziksel ihmal yaşantısını ölçemediğini; diğer bir deyişle, maddelerin farklı anlamlara sahip olduğunu göstermesi açısından önemli görünmektedir.

Beşinci ve son boyut olan duygusal ihmal alt ölçeğine ilişkin faktör yüklerinin de genel olarak .78 (madde 5) ile .93 (madde 28) arasında değiştiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Aloba ve arkadaşlarına (2020) göre, duygusal ihmal alt ölçeğine ilişkin faktör yükleri .54 (madde 13) ile .72 (madde 28) arasında; Grassi-Oliveira ve arkadaşlarına (2014) göre de .69 (madde 5) ile .94 (madde 28) arasında değişmektedir. Bu bulgular, farklı kültürlerde, duygusal ihmal alt ölçeğinin, çocukluk dönemi travmatik yaşantılardan biri olan duygusal ihmal yaşantısını geriye dönük olarak, iyi veya mükemmel bir şekilde değerlendirebildiğini göstermektedir.

Faktör yükleri .50 ile .60 arasında olan ölçekleri "iyi", .70 ve üzerinde olan ölçekleri ise "mükemmel" olarak yorumlamak mümkündür (Gürbüz ve Şahin, 2018). Bu açıklama doğrultusunda, fiziksel ihmal alt ölçeği dışında, diğer alt ölçeklerin faktör yükleri, iyi ve mükemmel şeklinde yorumlanabilir. Ölçeğin uyarılma çalışmasında, fiziksel ihmal alt ölçeği dışında, diğer tüm alt ölçeklerin faktör analizi bulgularının uygun yerleşim gösterdiği ve bu durumun da katılımcıların çoğunluğunun (% 70) orta SED'e sahip kişilerden oluşması nedeniyle, göreceli olarak, fiziksel ihmal bildirme durumlarının az olmasından, bazı çocukluk dönemi travmatik yaşantıların yaygın bir şekilde birlikte görülmesinden ve ölçeğin Türkçeye çevirisinden kaynaklanan örtüşmelerden dolayı oluştuğu ve bu nedenlerden dolayı da bu durumu gidermeye yönelik ek açıklamalara gereksinim duyulduğu belirtilmektedir (Şar ve ark., 2012). Fiziksel ihmal alt ölçeğinde yer alan maddelerden 1., 4. ve 6. maddelerin faktör yükleri incelendiğinde, yüklerin .30'un altında olduğu (sırasıyla .04, .10 ve .16) görülmektedir, fakat modelin uyumu konusunda önemli bir indeks değeri olan CFI değerinin de .91 olması nedeniyle, maddelerin

ölçekte kalmasına karar verilmiş ve ölçeğin orijinalinden farklı bir model geliştirilmemiştir. Araştırmanın bu bulgusu, Aloba ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışma ile yüksek düzeyde benzerlik; Grassi-Oliveira ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışma ile de kısmi benzerlik göstermektedir. Aloba ve arkadaşları (2020), fiziksel ihmal alt ölçeğinde yer alan maddelerden 1., 4. ve 6. maddelerin faktör yüklerinin .30'un altında olduğunu (sırasıyla .12, .29 ve .26); Grassi-Oliveira ve arkadaşları da (2014) .50'nin altında olduğunu (sırasıyla .29, .44 ve .42) bildirmektedir. Bu bulgulara ek olarak, bu çalışmada, bu alt ölçekte yer alan maddeler arasında iç tutarlılık değerinin (.57), alanyazında (Nunnally, 1978) kabul edilebilir bir değer olarak belirtilen .70'ten düşük olduğu belirlenmiştir. Almanya'da 14-90 yaşları arasında 2504 kişi üzerinde Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelediği çalışmada da (Klinitzk ve ark., 2012) fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık değerinin düşük düzeyde (.55) olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, Grassi-Oliveira ve arkadaşlarına (2014) göre de ölçeğin, fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin iç tutarlılık değeri düşük (.46) düzeydedir. Ölçeğin uyarlama çalışmasında (Şar ve ark., 2012) ise, fiziksel ihmal alt ölçeğine ilişkin bir iç tutarlılık değeri bulunmamaktadır. Sonuç olarak, ölçekteki fiziksel ihmal alt boyutunun ölçme duyarlılığının düşük olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, duygusal istismar ve fiziksel ihmal boyutlarında yer alan maddelerin hata kovaryansına sahip olmadığı düşünüldüğünde, fiziksel istismar, cinsel istismar ve duygusal ihmal boyutlarına göre, görece olarak, bu boyutlarda yer alan maddelerin daha iyi bir yapı geçerliği sergilediği söylenebilir. Aloba ve arkadaşlarına (2020) göre, duygusal istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal boyutlarında yer alan maddelerde hata kovaryansı bulunmamaktadır. Bununla birlikte, araştırmanın bulgularının, mevcut çalışmamıza yakın yaş grubu olan ergenler üzerinde yapılan çalışma (Aloba ve ark., 2020) ile daha çok benzer; çalışmamızdan farklı yaş grubu olan ve farklı yaş grupları üzerinde yapılan çalışma (Grassi-Oliveira ve ark., 2014) ile de kısmen farklı sonuçlara sahip olduğunu belirtmek önemli olacaktır. Bu durumun, farklı kültürlerde dahi olsa, çalışmanın, aynı kuşağı oluşturan kişilerle, diğer bir deyişle, homejen gruplarla yapıldığında, çocukluk dönemi istismar ve ihmal yaşantılarına yönelik benzer travmatik sonuçlar elde edilebileceğini göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışmayla Türkiye'de ilk kez, klinik olmayan ve yaş aralığı 18-25 olan bir örneklem grubu üzerinde, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin DFA çalışması yapılmıştır. Bu açıdan çalışmanın, ergenler ve 25 yaş

üstü gruplarını kapsayacak şekilde ve özellikle de klinik örneklem grupları üzerinde de yürütülmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç

Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, alanyazında, çocukluk dönemi travmatik yaşantıları olarak kabul edilen istismar ve ihmali, geriye dönük olarak niceliksel bir şekilde değerlendiren bir ölçek olarak kabul edilmektedir. DFA sonucunda, ülkemizde ilk kez, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin 28 maddeden oluşan, fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar ile fiziksel ihmal ve duygusal ihmal şeklinde isimlendirilmiş olan beş boyutlu faktöriyel yapısı, klinik olmayan genç-yetişkin örneklem grubunda doğrulanmıştır. Elde edilmiş olan sonuçlar değerlendirildiğinde, uygulama esnasında, fiziksel ihmal alt ölçeğinin düşük bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Kaynaklar

- Aas, M., Ueland, T., Lagerberg, T. V., Melle, I., Aminoff, S. R., Hoegh, M. C., Lunding, S. H., Laske-moen, J. F., Steen, N. E., & Andreassen, O. A. (2023). Retrospectively assessed childhood trauma experiences are associated with illness severity in mental disorders adjusted for symptom state. *Psychiatry Research*, 320, 115045. doi: 10.1016/j.psychres.2022.115045
- Akalm, H. (2023). *Dissosiyatif belirtiler, bağlanma stilleri ve çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının alkohol kullanım bozukluğu ile ilişkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Almuneef, M. (2021). Long term consequences of child sexual abuse in Saudi Arabia: A report from national study. *Child Abuse & Neglect*, 116(1), 103967. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.03.003
- Aloba, O., Opakunle, T., & Ogunrinu, O. (2020). Childhood Trauma Questionnaire-Short Form (CTQ-SF): Dimensionality, validity, reliability and gender invariance among Nigerian adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 101, 104357. doi: 10.1016/j.chiabu.2020.104357
- Arbuckle, J. L. (2016). Amos (Version 24.0) [Computer Program]. Chicago: IBM SPSS.
- Arslan, G. (2015). Psikolojik istismar, psikolojik sağ-lamlılık, sosyal bağlılık ve aidiyet duygusu arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 47-58.
- Aydın, E. (2018). **Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik sağlamlık ve depresyon belirtileri üzerine etkisi** [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Aytaçalp, A. ve Durat, G. (2019). Karabük Üniversitesi öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının suçluluk-utanç duyguları ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi. *Kastamonu Sağlık Akademisi*, 4(3), 144-187. doi: 10.25279/sak.499339
- Balcı, İ. (2018). *Çocukluk çağı travmaları ile baş etme yönelimli psiko-eğitim programının psikolojik sağ-lamlılık üzerindeki etkisi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Baldini, V., Di Stefano, R., Rindi, L. V., Ahmed, A. O., Koola, M. M., Solmi, M., Papola, D., De Ronchi, D., Barbui, C., & Ostuzzi, G. (2023). Association between adverse childhood experiences and suicidal behavior in schizophrenia spectrum disorders: A systematic review and meta-analysis. *Psychiatry Research*, 329, 1-8. doi: 10.1016/j.psychres.2023.115488
- Bernstein, D., Ahluwala, T., Pogge, D., & Handelsman, L. (1997). Validity of the Childhood Trauma Questionnaire in an adolescent psychiatric population. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 36, 340-348.
- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., Sapareto, E., & Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *The American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132-1136. doi: 10.1176/ajp.151.8.1132
- Bernstein, D. P., Stein, J. A., Newcomb, M. D., Walker, E., Pogge, D., Ahluwalia, T., Stokes, J., Handelsman, L., Medrano, M., Desmond, D., & Zule, W. (2003). Development and validation of a brief screening version of the Childhood Trauma Questionnaire. *Child Abuse & Neglect*, 27(2), 169-190. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00541-0
- Bindal, G. (2018). *Ergenlerin psikolojik sağlamlığın (resilience), çocukluk çağındaki travma ve bağlanma stilleri ile ilişkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modeling With AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (Third ed.). Routledge.
- Carli, V., Mandelli, L., Zaninotto, L., Alberti, S., Roy, A., Serretti, A., & Sarchiapone, M. (2014). Trait-aggressiveness and impulsivity: role of psychological resilience and childhood trauma in a sample of male prisoners. *Nordic Journal of Psychiatry*, 68(1), 8-17. doi: 10.3109/08039488.2012.756061
- Conti, G., Pizzo, E., Morris, S., & Melnychuk, M. (2021). The economic costs of child maltreatment in UK. *Health Economics*, 30(12), 3087-3105. https://doi.org/10.1002/hec.4409
- Cuadra, L. E., Jaffe, A. E., Thomas, R., & DiLillo, D. (2014). Child maltreatment and adult criminal behavior: Does criminal thinking explain the association? *Child Abuse & Neglect*, 38(8), 1399-1408. doi: 10.1016/j.chiabu.2014.02.005
- D'arcy-Bewick, S., Terracciano, A., Turiano, N., Sutin, A. R., Long, R., & O'Suilleabháin, P. S. (2022). Childhood abuse and neglect, and mortality risk in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Child Abuse & Neglect*, 134, 105922. doi: 10.1016/j.chiabu.2022.105922
- Deniz, D. (2017). Suç işleyen bireylerde çocukluk çağı travmaları ve dissosiyatif yaşantıların sıklığı. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 14(2), 34-47. doi: 10.5336/forensic.2017-56847
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood

- abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245-258. doi: 10.1016/s0749-3797(98)00017-8
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *Lancet* 373(9657), 68-81. doi: 10.1016/S0140-6736(08)61706-7
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26(6-7), 697-714. doi: 10.1016/s0145-2134(02)00342-3
- Gordon, J. B. (2021). The importance of child abuse and neglect in adult medicine. *Pharmacology Biochemistry and Behavior*, 211, 173268. doi: 10.1016/j.pbb.2021.173268
- Grassi-Oliveira, R., Cogo-Moreira, H., Salum, G. A., Brietzke, E., Viola, T. W., Manfro, G. G., Kristensen, C. H., & Arteche, A. X. (2014). Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) in Brazilian samples of different age groups: Findings from confirmatory factor analysis. *PLoS one*, 9(1), e87118. doi: 10.1371/journal.pone.0087118
- Green, A. (1996). Child sexual abuse and incest. Lewis, M. (Ed.). In *Child and Adolescent Psychiatry. A Comprehensive Textbook* (Second Ed.) (pp. 1041-1048). Baltimore, MA: Williams & Wilkins.
- Gündüz, A., Yaşar, A. B., Gündoğmuş, İ., Savran, C., & Konuk, E. (2018). Çocukluk çağı olumsuz yaşantılar ölçeği Türkiye formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 68-75. doi: 10.5455/apd.294158
- Gürbüz, S. (2019a). AMOS İle Yapısal Eşitlik Modellemesi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. (2019b). Sosyal Bilimlerde Aracı, Düzenleyici ve Durumsal Etki Analizleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, S. ve Şahin F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-Felsefe-Yöntem-Analiz (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ion, A., Bîlc, M. I., Pişur, S., Pop, C. F., Szentágotai-Tátar, A., & Miu, A. C. (2023). Childhood maltreatment and emotion regulation in everyday life: an experience sampling study. *Scientific Reports*, 13, 7214. doi: 10.1038/s41598-023-34302-9
- Kaplan, S. J., Pelcovitz, D., & Labruna, V. (1999). Child and adolescent abuse and neglect research: a review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 38(10), 1214-1222. doi: 10.1097/00004583-199910000-00009
- Karaoğlu, M. ve Erzi, S. (2019). Yeme tutumları ve travmatik yaşantılar: öz şefkat ve duygu düzenlemenin aracı rolü. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(3), 145-151. doi: 10.35365/ctjpp.19.1.18
- Kingree, J. B., Phan, D., & Thompson, M. (2003). Child maltreatment and recidivism among adolescent detainees. *Criminal Justice and Behavior*, 30(6), 623-643. doi: 10.1177/0093854803256460
- Kline, R. B. (2016). Principles and Practice of Structural Equation Modeling (Fourth ed.). NY: Guilford Press.
- Klinitzke, G., Romppel, M., Hauser, W., Brahler, E., & Glaesmer, H. (2012). [The German Version of the Child Trauma Questionnaire (CTQ): psychometric characteristics in a representative sample of the general population]. *Psychotherapie, Psychosomatik, medizinische Psychologie*, 62(2), 47-51. doi: 10.1055/s-0031-1295495
- Lansford, J. E., Miller-Johnson, S., Berlin, L. J., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2007). Early physical abuse and later violent delinquency: A prospective longitudinal study. *Child Maltreatment*, 12(3), 233-245. https://doi.org/10.1177/1077559507301841
- Lee, C., & Ryff, C. D. (2019). Pathways linking combinations of early-life adversities to adult mortality: Tales that vary by gender. *Social Science & Medicine*, 240, Article 112566. doi: 10.1016/j.socscimed.2019.112566
- McLennan, J. D., MacMillan, H. L., & Afifi, T. O. (2020). Questioning the use of adverse childhood experiences (ACEs) questionnaires. *Child Abuse & Neglect*, 101, 104331. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104331
- Narayan, A. J., Frederick, D. E., Merrick, J. S., Sayyah, M. D., & Larson, M. D. (2023). Childhood centeredness is a broader predictor of young adulthood mental health than childhood adversity, attachment, and other positive childhood experiences. *Adversity and Resilience Science*, 4, 191-210. doi: 10.1007/s42844-023-00089-x
- Nunnally, J. C. (1978). Psychometric Theory (Second Ed.). NY: McGraw-Hill.
- Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ates, N., Cetin, G., Miral, S., Hanci, H., Ersahin, Y., Tepeli, N., Bulguc, A. G., & Tiras, B. (2001). Child abuse in Turkey: An experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse & Neglect*, 25(2), 279-290. doi: 10.1016/s0145-2134(00)00241-6
- Paivio, S. C., & Cramer, K. M. (2004). Factor structure and reliability of the Childhood Trauma Questionnaire in a Canadian undergraduate student sample.

- le. *Child Abuse & Neglect*, 28(8), 889-904. doi: 10.1016/j.chiabu.2004.01.011
- Petrikova, M., Kascakova, N., Furstova, J., Hasto, J., & Tavel P. (2021). Validation and adaptation of the Slovak version of the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ). *International Journal of Environmental Research Public Health*, 18(5), 2440. doi: 10.3390/ijerph18052440
- Rezan, A., & Eroglu, Ç. (2012). Psychometric Properties of Turkish Version of Childhood Trauma Questionnaire among Adolescents with Gender Differences. *Psychology*, 3, 916-922. doi: 10.4236/psych.2012.310138
- Sarıçamlık, E. (2021). *Çocukluk çağı travması ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin aracı rolü* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Işık Üniversitesi.
- Sattler, J. M. (1998). Background considerations in child maltreatment, Part 1. Lifland, S. & Yost, J. (Ed.). In *Clinical and forensic interviewing of children and families: Guidelines for the mental health, education, pediatric, and child maltreatment fields* (pp. 666-717). La Mesa, CA: Jerome, M. Sattler Publisher Inc.
- Schmidt, M. R., Narayan, A. J., Atzl, V. M., Rivera, L. M., & Lieberman, A. F. (2020) Childhood maltreatment on the Adverse Childhood Experiences (ACEs) Scale versus the Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) in a perinatal sample. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(1), 38-56. doi: 10.1080/10926771.2018.1524806
- Schulze, A., Cloos, L., Zdravkovic, M., Lis, S., & Krause-Utz, A. (2022). On the interplay of borderline personality features, childhood trauma severity, attachment types, and social support. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 9, 35. doi: 10.1186/s40479-022-00206-9
- Seitz, K. I., Gerhardt, S., von Schroeder, C., Panizza, A., Thekkumthala, D., Bertsch, K., Herpertz, S. C., Schmahl, C., & Schalinski, I. (2022) Measuring types and timing of childhood maltreatment: The psychometric properties of the KERF-40+. *PLOS ONE*, 17(9), e0273931. doi: 10.1371/journal.pone.0273931
- Sexton, M. B., Hamilton, L., McGinnis, E. W., Rosenblum, K. L., & Muzik, M. (2015). The roles of resilience and childhood trauma history: Main and moderating effects on postpartum maternal mental health and functioning. *Journal of Affective Disorders*, 174, 562-568. doi: 10.1016/j.jad.2014.12.036
- Suhr, D. D. (2006). Exploratory or Confirmatory Factor Analysis? Cary, NC: SAS Institute.
- Şar, V., Öztürk, E. ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliği. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1054-1063. doi: 10.5336/medsci.2011-26947
- Şenkal, İ. (2013). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları ve bağlanma biçiminin depresyon ve kaygı belirtileri ile ilişkisinde aleksitiminin aracı rolünün incelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Strand, V. C., Pasquale, L. E., & Sarmiento, T. L. (2005). Child and adolescent trauma measures: A review. Children and Families Institute for Research, Support and Training Fordham University Graduate School of Social Service.
- https://ncwwi.org/files/Evidence_Based_and_Trauma-Informed_Practice/Child-and-Adolescent-Trauma-Measures_A-Review-with-Measures.pdf
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35(2), 82-86. <https://actamedica.org/index.php/actamedica/article/view/188/166>
- Tunç, P. (2020). Çocukluk çağı travması ile bozulmuş yeme tutumları ilişkisinde ebeveyne bağlanmanın düzenleyici rolünün incelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 27(2), 75-84. doi: 10.4274/tjcamh.galenos.2020.03521
- Vieira, I. S., Moreira, F. P., Mondin, T. C., de Azevedo, C. T., Branco, J. C., Kapczinski, F., Jansen, K., de Mattos, S. L. D., & da Silva, R. A. (2020). Resilience as a mediator factor in the relationship between childhood trauma and mood disorder: A community sample of young adults. *Journal of Affective Disorders*, 274, 48-53. doi: 10.1016/j.jad.2020.04.011
- Wang X., Ding F., Cheng C., He J., Wang, X., & Yao, S. (2022). Psychometric Properties and Measurement Invariance of the Childhood Trauma Questionnaire (Short Form) Across Genders, Time Points and Presence of Major Depressive Disorder Among Chinese Adolescents. *Frontiers in Psychology*, 13, 816051. doi: 10.3389/fpsyg.2022.816051
- Webb, R. T., Antonsen, S., Carr, M. J., Appleby, L., Pedersen, C. B., & Mok, P. L. (2017). Self-harm and violent criminality among young people who experienced trauma-related hospital admission during childhood: a Danish national cohort study. *Lancet Public Health*, 2(7), e314–e322. doi: 10.1016/S2468-2667(17)30094-4
- Wente, V. M., Retz-Junginger, P., Crombach, A., Retz, W., & Barra, S. (2023). The suitability of the Childhood Trauma Questionnaire in criminal offender samples. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(6), 5195.

doi:10.3390/ijerph20065195

- WHO (World Health Organization: Dünya Sağlık Örgütü). (2021). Child maltreatment. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>.
- WHO (World Health Organization: Dünya Sağlık Örgütü). (2022). Child maltreatment. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment#:~:text=It%20includes%20all%20types%20of,of%20responsibility%2C%20trust%20or%20power>.
- Yiğit, İ. (2013). *Çocukluk çağı ruhsal travma yaşantılarının genç yetişkinlik döneminde görülen psikolojik belirtilerle ilişkisi: erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Yiğit, İ. ve Erden, G. (2015). Çocukluk çağı istismar yaşantıları ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 47-59. <https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpd1300443320150000m000042.pdf>
- Yöyen, E. G. (2017). Çocukluk çağı travması ve benlik saygısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 267-282. <http://dergipark.gov.tr/ijsser>

Summary

Examination of the Childhood Trauma Questionnaire in Young-Adults: Preliminary Findings on Confirmatory Factor Analysis

İsmail Altan Tülü¹
Düzce University

Gülşen Erden²
Beykoz University

Worldwide, approximately three hundred million children aged 2-4 are continually exposed to violence or punishment by their parents or caregivers (World Health Organization [WHO], 2021). Child abuse and neglect can bring about physical, psychological, sexual and social harm to the child both in the short and long term (Oral et al., 2001; Taner & Gökler, 2004). Numerous studies have shown the importance of retrospectively evaluating child abuse and neglect experiences in terms of affecting the psychological health of the individual in the long term. The Childhood Trauma Questionnaire (CTQ) is widely used in the assessment of childhood traumatic experiences, but there are few studies relating to the psychometric properties of the CTQ. The present study examines the construct validity of the CTQ with confirmatory factor analysis (CFA) in a non-clinical young-adult sample in Türkiye.

Method

Participants

The sample of the study consist of 302 women ($M = 20.7$, $SD = 1.68$) and 271 men ($M = 21.4$, $SD = 1.66$), a total of 573 individuals who continue their undergraduate education at state and private universities in Türkiye.

Instruments

Demographic Form: Demographic information of the participants, such as gender and age, was obtained through this form.

The Childhood Trauma Questionnaire: The original version of the scale was developed by Bernstein et al. (1994). This first version consisted of 53 items as a combination to five subscales such as sexual, physical, emotional abuse and emotional and physical neglect. The questionnaire is a self-assessment tool developed

to assess retrospectively in childhood and adolescence abuse and negative experiences before the age of 20 (Bernstein et al., 2003). The short version of the scale includes 28 items (Bernstein et al., 2003). The Turkish standardization of the short version of the questionnaire was conducted by Şar, Öztürk, and İkkardeş (2012). In the adaptation study of the questionnaire, the Cronbach's alpha coefficient was .93 and the Guttman two-half reliability coefficient was .97. In their study, it was stated that the Cronbach's alpha coefficients obtained from the factor structures were also high (except for physical neglect, which cannot be calculated due to a single substance). In their study, Cronbach's alpha coefficients were found to be .89 for physical abuse, .87 for emotional abuse, .80 for sexual abuse and .88 for emotional neglect.

In the present study, Cronbach's alpha coefficients are .80 for physical abuse, .77 for emotional abuse, .86 for sexual abuse, .93 for emotional neglect and .57 physical neglect.

Procedure

The research was carried out after receiving ethics committee approval at A... University. Participants were required through the Students' Community social media accounts from their universities. The questionnaire was administered in person or online in groups or individually. In person administrations took place before the COVID 19 Pandemic between January and February 2020. The online questionnaire was collected during the pandemic between March and April 2020.

Results

Our analyses confirmed the Turkish version of 28 items and the five-dimensional factorial structure (i.e., physical abuse, sexual abuse and emotional abuse, and

Address for Correspondence: ¹İsmail Altan Tülü, ismailaltantulu@duzce.edu.tr

²Gülşen Erden, haticegulsenerden@beykoz.edu.tr; drgulerden@gmail.com

physical neglect and emotional neglect) in a non-clinical sample group. The goodness of fit index values obtained whereby CFA are within the generally accepted limits in the literature. This scale was compatible and valid ($\chi^2 [262, N = 573] = 947.47, p < .01, \chi^2/sd = 3.61, CFI = .91, SRMR = .05, RMSEA = .06$).

We found a low level (.26) correlation between item 9 and item 11 in the physical abuse subscale. Our analysis also showed a moderate (-.47) negative correlation between item 20 and item 27 in the sexual abuse subscale and a moderate (.56) correlation between item 13 and item 19 in the emotional neglect subscale.

Discussion

The present study found that there is a very high (.93) relationship between physical neglect and emotional neglect subscales, and high (.77) relationship between physical abuse and emotional abuse subscales. These findings are consistent with the prior studies on the psychometric properties of the CTQ in Slovakia (Petrikova et al., 2021) and in Nigeria (Aloba et al., 2020). Given strong relationship between physical neglect and emotional neglect subscales and between different age groups, we suggested that the subscales of neglect are like each other. Therefore, it may not be possible to homogeneously separate the items specific to those subscales.

Contrary to these findings, in the study, it is seen that our analysis showed a low level of relationship (.07) between the sexual abuse subscale and the physical neglect subscale. Moreover, we found a moderate relationship between emotional abuse subscale and sexual abuse subscale (.47), and between physical abuse subscale and sexual abuse subscale (.44). In a recent study, Aloba et al. (2020) found, a low level of relationship between the subscales of sexual abuse and physical neglect (.38) and a lower level of relationship between the subscales of emotional abuse and sexual abuse (.17). The authors also found a higher correlation between the subscales of physical abuse and sexual abuse (.74). Overall, our study and Aloba et al.'s study indicate that the items measuring sexual abuse and physical neglect are heterogeneous.

We identified a low level of relationship between the latent variables of emotional abuse and physical neglect (.21), sexual abuse and emotional neglect (.16), emotional abuse and emotional neglect (.30), and physical abuse and emotional neglect (.25). These findings support Aloba et al.'s (2020) study. Yet, they are not in line with Petrikova et al.'s (2021) study. This can be explained by the fact that the study, which showed different results, stated that the factor loads of all subscales varied between .64 and .98; in other words, it seems important

in terms of showing that the items have different meanings.

Prior studies conducted in Türkiye showed that the accessible correlation values for the subscales vary between .53 and .97 (Aydın, 2018; Aytaçalp & Durat, 2019; Şenkal, 2013; Tunç, 2020; Yiğit, 2013). In the present study that the items in the emotional abuse and physical neglect subscales did not have error covariance. As a result, we suggest that the items in the emotional abuse and physical neglect subscales exhibit relatively higher construct validity than that the subscales of physical abuse, sexual abuse, and emotional neglect.

The present study is the first study to examine the factorial structure of the CTQ in a non-clinical young-adult sample in Türkiye. We confirmed the five-sub-scales factorial structure of the CTQ. We suggest that it is necessary for practitioners to consider that the physical neglect subscale has a low internal consistency.